

**Centrum pro výzkum veřejného mínění
Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.**
Jilská 1, Praha 1
Tel./fax: 286 840 129
E-mail: martin.buchtik@soc.cas.cz

Názory obyvatel na přijatelnost půjček – leden 2013

Technické parametry

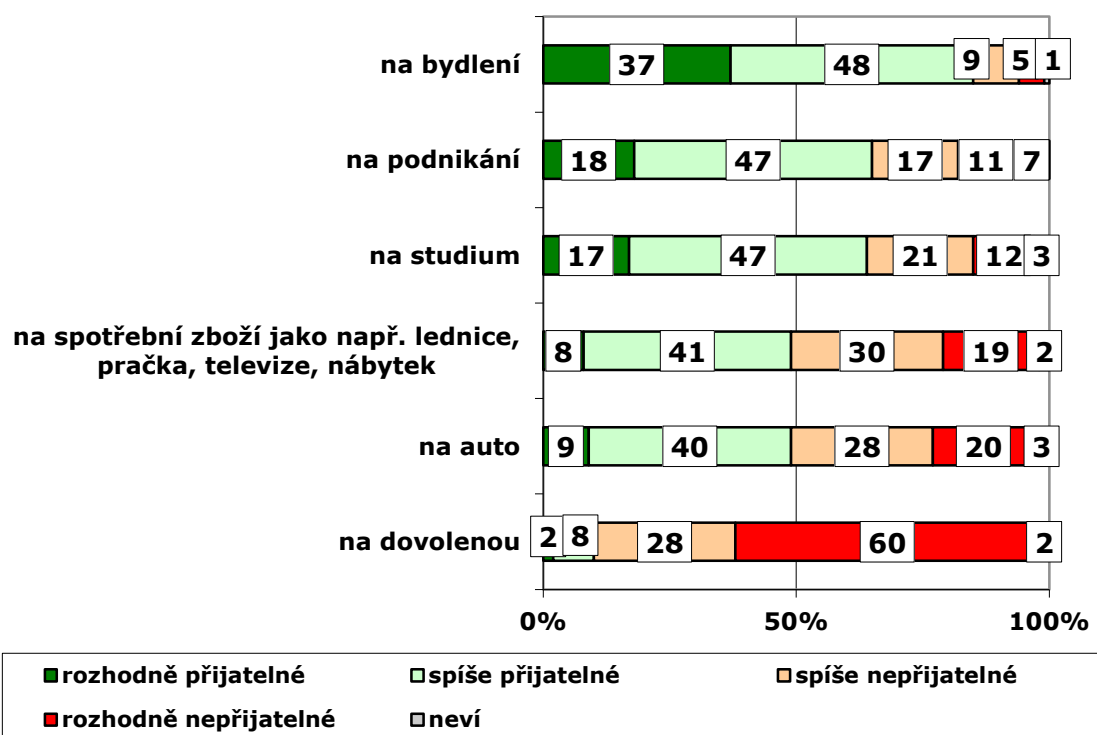
<i>Výzkum:</i>	<i>Naše společnost, v13-01</i>
<i>Realizátor:</i>	<i>Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.</i>
<i>Projekt:</i>	<i>Naše společnost – projekt kontinuálního výzkumu veřejného mínění CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i.</i>
<i>Termín terénního šetření:</i>	<i>14. 1. – 21. 1. 2013</i>
<i>Výběr respondentů:</i>	<i>Kvótní výběr</i>
<i>Kvóty:</i>	<i>Kraje (oblasti NUTS 3), velikost místa bydliště, pohlaví, věk, vzdělání</i>
<i>Zdroj dat pro kvótní výběr:</i>	<i>Český statistický úřad</i>
<i>Reprezentativita:</i>	<i>Obyvatelstvo ČR ve věku od 15 let</i>
<i>Počet dotázaných:</i>	<i>1032</i>
<i>Metoda sběru dat:</i>	<i>Osobní rozhovor tazatele s respondentem</i>
<i>Výzkumný nástroj:</i>	<i>Standardizovaný dotazník</i>
<i>Otázky:</i>	<i>ER.36, ER.41, ER.45</i>
<i>Zveřejněno dne:</i>	<i>25. února 2013</i>
<i>Zpracoval:</i>	<i>Martin Buchtík</i>

V lednu roku 2013 jsme v rámci pravidelného výzkumu *Naše společnost* zjišťovali názory obyvatel na zadlužování běžných lidí v různých oblastech. Dále jsme zkoumali obecný postoj k vytváření si finanční rezervy na nečekané výdaje a obtíže se splácením půjček u těch, kteří nějaké peníze dluží.

Ve vybraných oblastech byly zjišťovány postoje k tomu, na co je přijatelné či nepřijatelné půjčovat si peníze. V největší míře jsou akceptovány půjčky na bydlení, které jsou přijatelné pro 85 % obyvatel, v o něco menší míře, ale stále většinově, i půjčky na podnikání a na studium, se kterými souhlasí zhruba dvě třetiny lidí. Rozdělena je veřejnost u půjček na spotřební zboží a na auto, kde je zhruba polovina akceptuje (49 %), pro podobný podíl občanů jsou ovšem nepřijatelné. Silná nechuť je viditelná u půjčky na dovolenou, která je nepřijatelná pro 88 % obyvatel, přičemž velká část dotázaných (60 %) volila krajní variantu odpovědi *rozhodně nepřijatelné*. (detailně viz Graf 1)

Obdobně jako u obecných postojů k zadlužování a půjčkám, dochází k diferencí rozdílů hlavně mezi různými věkovými skupinami. Pro starší lidi, a především ty nad 60 let věku, jsou půjčky napříč všemi sledovanými oblastmi o něco méně přijatelné, naopak pro lidi do třiceti let jsou půjčky víc přijatelné (to se týká především půjček na vzdělání, bydlení a auto). Další sledované rozdíly se týkají pouze půjček na vzdělání: lidé s vyšším vzděláním více akceptují půjčky na vzdělání, to samé platí pro lidi s deklarovanou vyšší životní úrovní (poznamenejme, že vzdělání a životní úroveň jsou poměrně úzce provázané ukazatele). Například lidé s dobrou životní úrovní akceptují půjčky na vzdělání v 71 % případech, lidé se špatnou životní úrovní v 53 %.

Graf 1: Přijatelnost či nepřijatelnost půjčování si peněz v následujících případech¹

Položky jsou řazeny sestupně podle dosaženého skóre souhlasných odpovědí.

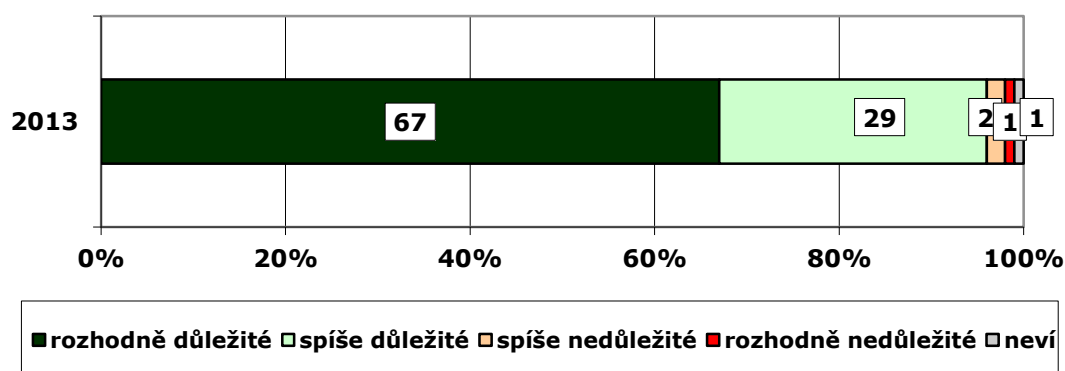
Jak je vidět z časového srovnání, v mínění o přijatelnosti půjček za poslední rok došlo k mírnému snížení (v řádu 4- 6 procentních bodů) přijatelnosti půjček na bydlení, podnikání, spotřební zboží a auto. Ve střednědobém srovnání (tedy oproti roku 2010, odkdy tyto ukazatele sledujeme) jde také o pokles, zejména pak u názorů na přijatelnost půjček na auto a spotřební zboží (o 11, respektive 12 procentních bodů). Více viz. Tabulka 1.

¹ Znění otázky: „Je podle Vás přijatelné či nepřijatelné půjčovat si peníze v následujících případech? a) Na bydlení, b) na studium, c) na spotřební zboží jako např. lednice, pračka, televize, nábytek, d) na auto, e) na dovolenou, f) na podnikání.“ Varianty odpovědí: rozhodně přijatelné, spíše přijatelné, spíše nepřijatelné, rozhodně nepřijatelné.

Tab. 1: Přijatelnost či nepřijatelnost půjčování si peněz v následujících případech (v %) – časové srovnání

	2010 přijatelné/ nepřijatelné	2011 přijatelné/ nepřijatelné	2012 přijatelné/ nepřijatelné	2013 přijatelné/ nepřijatelné
na bydlení	92/7	83/15	91/8	85/14
na podnikání	71/20	67/25	69/24	65/28
na studium	73/22	64/30	64/30	64/33
na spotřební zboží jako např. lednice, pračka, televize, nábytek	61/38	51/47	55/44	49/49
na auto	60/38	50/47	53/45	49/48
na dovolenou	15/81	13/85	12/86	10/88

Co se týče postoje k rodinným financím, naprostá většina (96 %) veřejnosti starší 15 let je přesvědčena o důležitosti vytváření si finanční rezervy na nečekané výdaje. Jak je vidět z časového srovnání, vědomí o důležitosti vytváření si finanční rezervy zůstává neměnné, tento postoj je tedy jeden z těch pevně ukotvených (viz Graf 2 a Tabulka 2).

Graf 2: Mínění o důležitosti vytváření si rezervy v rodinných financích na nečekané výdaje²**Tab. 2: Mínění o důležitosti vytváření si rezervy v rodinných financích na nečekané výdaje (v %) – časové srovnání**

	2010 důležité/ nedůležité	2011 důležité/ nedůležité	2012 důležité/ nedůležité	2013 důležité/ nedůležité
Důležitost vytváření si rezervy v rodinných financích na nečekané výdaje	93/5	92/6	95/4	96/3

² Znění otázky: „Je podle Vás důležité nebo nedůležité vytvářet si v rodinných financích rezervu pro nečekané případy, kdy bude třeba většího vydání než je obvyklé?“ Varianty odpovědí: rozhodně důležité, spíše důležité, spíše nedůležité, rozhodně nedůležité.

O rozdílech z hlediska sociodemografických charakteristik, vzhledem k rozložení odpovědí je možné hovořit především v souvislosti s rozhodností vyjádřeného názoru. Rozhodnost odpovědí (varianta *rozhodně důležité*) o důležitosti stoupá společně s věkem (byť celkový součet variant *rozhodně* a *spíše důležité* zůstává velmi podobný u všech věkových kategorií). Z hlediska životní úrovně, jsou to lidé s dobrou životní úrovní, kteří kladou větší důraz na důležitost vytváření si finanční rezervy, o něco méně rozhodnosti je u lidí, kteří deklarují, že jejich životní úroveň je ani dobrá, ani špatná, nejméně u těch se špatnou životní úrovní.

To, že v současné době mají občané sami nebo jejich domácnost nějakou půjčku, deklaruje polovina občanů (50 %).³Zajímalo nás, jak moc je problematické pro ty, kteří půjčky mají, tyto půjčky splácet. Z těch, kteří nějakou půjčku mají, je pro dvě pětiny splácení snadné (41 %). Naprostá většina z nich se však přiklání k podmíněné variantě odpovědi, velmi snadno své závazky plní pouze minimum lidí (4 %). Více než polovina označila splácení svých stávajících půjček za obtížné, přičemž necelá pětina (17 %) je subjektivně pociťuje jako velmi obtížné. Splácení je snadné častěji pro lidi s dobrou životní úrovní a s vyšším vzděláním, tedy s maturitou nebo vysokou školou. Od roku 2010 nedošlo v tomto směru k výraznějším změnám.

Tab. 3: Obtížnost splácení půjček (v %)⁴

	2010	2011	2013
velmi snadno	5	4	4
spíše snadno	39	40	37
spíše obtížně	34	37	41
velmi obtížně	19	17	17
neví	3	2	1

Pozn.: Odpovídali pouze respondenti, kteří jsou zadluženi, nebo je zadlužená jejich domácnost (v roce 2011 N=405; 2013 N=515).

³V roce 2013 došlo ke změně pokládání otázky ohledně splátek, proto není možné výsledky považovat z metodologického hlediska za kontinuální.

Otázka byla v předchozích letech pokládána obecně, v roce 2013 byla rozdělena na konkrétní kategorie: „Splácíte Vy nebo Vaše domácnost v současné době a) hypotéku, úvěr na stavební spoření, b) podnikatelský úvěr, c) nějaké zboží na úvěr, d) jiné půjčky?“.

⁴ Znění otázky: „Kdybyste měl vyjádřit svůj pocit, jak snadno nebo obtížně se Vám daří tyto půjčky splácet?“ Varianty odpovědí: velmi snadno, spíše snadno, spíše obtížně, velmi obtížně.

